

Magdalena Kurowska

Formy wspierania mikrofirm studenckich na przykładzie Politechniki Łódzkiej

Ekonomiczne Problemy Usług nr 62, 97-104

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MAGDALENA KUROWSKA

Politechnika Łódzka

FORMY WSPIERANIA MIKROFIRM STUDENCKICH NA PRZYKŁADZIE POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ

Wprowadzenie

Powszechne w dzisiejszych czasach jest przekonanie o znaczącej roli, jaką mikro, małe i średnie firmy pełnią w polskiej gospodarce. Problematyka rozwoju i wspierania przedsiębiorczości znajduje odzwierciedlenie w dokumentach rządowych, takich jak Strategia Rozwoju Kraju¹ czy Krajowy Program Reform². Dokumenty te wskazują również na potrzebę zwiększenia skali współpracy sfery nauki z gospodarką i transferu technologii, silnie związanych ze zjawiskiem przedsiębiorczości akademickiej, a więc i przedsiębiorczości studenckiej.

Celem opracowania jest analiza instrumentów i mechanizmów wspierania mikrofirm studenckich w Politechnice Łódzkiej. Opisane zostaną zarówno mechanizmy wsparcia bezpośredniego, jak i pośredniego oraz podjęta zostanie próba wskazania obszarów dalszego rozwoju, mającego na celu poprawienie kompleksowości i jakości oferty uczelni pod względem wspomagania firm studenckich.

¹ *Strategia Rozwoju Kraju 2007–2015* (http://www.mrr.gov.pl/rozwoj_regionalny/poziom_krajowy/strategia_rozwoju_kraju_2007_2015/Strony/srk_0715.aspx), Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, 2009.

² *Krajowy Program Reform na lata 2008–2011 na rzecz realizacji strategii Lizbońskiej* (http://www.mg.gov.pl/Gospodarka/Krajowy_Program+Reform), Ministerstwo Gospodarki, 2010.

1. Przedsiębiorczość akademicka w Polsce

Przedsiębiorczość akademicka, powszechnie rozumiana jako zaangażowanie placówek naukowych w działalność gospodarczą, może być postrzegana w dwojaki sposób. Jednym z podejść jest postrzeganie jej jako przedsiębiorczości środowiska akademickiego (pracowników naukowych, pomocniczych, administracji, doktorantów i studentów), w efekcie której na terenie uczelni lub w jej pobliżu powstają prowadzone przez pracowników, doktorantów czy studentów firmy. Drugie podejście pozwala spojrzeć na szkołę wyższą jako operujące na rynku przedsiębiorstwo, którego produktem jest generowana wiedza, technologie i innowacje³. W obrębie definicji przedsiębiorczości akademickiej znajduje się więc przedsiębiorczość studencka – zaangażowanie studentów w działalność gospodarczą i kształtowanie u nich postaw i zachowań przedsiębiorczych.

Zjawisko przedsiębiorczości akademickiej, a więc i studenckiej, jest w krajach Europy Zachodniej stosunkowo powszechne i widoczne chociażby w priorytetowym traktowaniu przez Unię Europejską, odzwierciedlonym w Strategii Lizbońskiej czy bieżącym programie Europa 2020⁴ (w szczególności priorytet dotyczący inteligentnego wzrostu⁵). Doświadczenia innych państw umożliwiają zaobserwowanie korzyści, które przedsiębiorczość akademicka przynosi gospodarce. Zaliczyć do nich można dyfuzję nowych rozwiązań, podniesiony poziom innowacyjności i konkurencyjności czy redukcję bezrobocia (w szczególności wśród ludzi młodych). Nie bez znaczenia pozostają korzyści czerpane przez uczelnię – szybsza droga wdrożenia nowych rozwiązań do praktyki, dodatkowe dochody, podwyższona renoma, czy też korzyści społeczne – satysfakcja i samorealizacja ludzi młodych⁶.

W Polsce zagadnienie przedsiębiorczości akademickiej jest w stosunkowo wczesnym stadium rozwoju, choć na przestrzeni ostatnich lat poświęca się mu coraz więcej uwagi⁷. W opracowaniach i raportach zwraca się uwagę zarówno na różnorodne modele i sposoby rozwijania potencjału przedsiębiorczości akademickiej, często oparte na zagranicznych wzorcach, jak i kroki, które należy podjąć w celu usprawnienia rozwoju polskiej przedsiębiorczości akademickiej (np. zmiana

³ *Innowacyjna przedsiębiorczość akademicka – światowe doświadczenia*, red. J. Guliński, K. Zasiadły PARP, Warszawa 2005, s. 9.

⁴ *Nowa strategia dla Europy* (http://ec.europa.eu/polska/news/100303_europa_2020_pl.htm), Komisja Europejska, 2010.

⁵ *Innovation Union – Key Initiatives* (http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm?pg=key), European Commission, 2010.

⁶ R. Stanisławski, *Rola szkolnictwa wyższego procesie komercjalizacji wiedzy w Polsce, w: Kształcenie menedżerów na uczelni technicznej*, red. I. Staniec, Monografie Politechniki Łódzkiej, Łódź 2010, s. 155.

⁷ Patrz przypis 3 i 8.

postaw i nastawienia, zwiększenie świadomości, uściślenie instrumentów aktywizacji itp.)⁸. Niemniej jednak wśród polskich uczelni znaleźć można przykłady dążenia do aktywizacji i wspierania przedsiębiorczości akademickiej i studenckiej.

2. Politechnika Łódzka jako uczelnia przedsiębiorcza

Politechnika Łódzka (PŁ) jest jedną z największych i najlepszych uczelni technicznych w Polsce, która w swojej wizji do 2020 roku przedstawiana jest jako innowacyjny uniwersytet techniczny o wysokim potencjale naukowym, ściśle współpracujący z gospodarką regionalną, krajową i światową, charakteryzujący się wysoką aktywnością w zakresie transferu wiedzy i technologii⁹. Jako istotne cechy i aspekty działalności, klasyfikujące Politechnikę Łódzką jako uczelnię przedsiębiorczą, można wymienić między innymi:

1. PŁ jest założycielem i jedynym właścicielem pierwszej w Polsce uczelnianej spółki prawa handlowego – Centrum Transferu Technologii – zajmującej się transferem i wdrażaniem nowych technologii i rozwiązań do przemysłu i jako jedyna w regionie prowadzi profesjonalny transfer technologii;
2. PŁ jest liderem wśród wyższych uczelni w Polsce pod względem liczby zdobytych w kraju i za granicą nagród i wyróżnień przyznawanych za innowacyjne rozwiązania i technologie oraz jest w czołówce polskich uczelni pod względem liczby zgłoszeń patentowych i uzyskanych patentów;
3. PŁ jako jedna z pierwszych uczelni w kraju wprowadziła regulamin korzystania z własności intelektualnej (w 2007 roku);
4. PŁ to prekursor i wykonawca pilotażowego projektu dla Polski *Technology transfer from university to industry*, realizowanego wspólnie z Europejskim Urzędem Patentowym oraz Urzędem Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej, oraz partner w trzyletnim programie współpracy państw europejskich na rzecz transferu technologii i innowacji ze sfery nauki do biznesu, członek Europejskiej Sieci Współpracy Regionów na rzecz Badań i Innowacji – *European Regions Research and Innovation Network*¹⁰ i jeden z partnerów Łódzkiego Regionalnego Parku Naukowo-Technologicznego.

Dodatkowo Politechnika Łódzka aktywnie współpracuje z wieloma zagranicznymi uczelniami i instytucjami oraz realizuje projekty w ramach programów

⁸ G. Banerski, A. Gryzik, K. Matusiak, M. Mażewska, E. Stawasz, *Przedsiębiorczość akademicka – raport z badania*, PARP, Warszawa 2009, s. 143.

⁹ *Wizja Politechniki Łódzkiej* (http://www.p.lodz.pl/dru/menu1682,wizja_index.htm), Politechnika Łódzka, Łódź 2010.

¹⁰ *Potencjał Politechniki Łódzkiej* (http://www.p.lodz.pl/dtt/menu258,potencjal_pl_index.htm), Politechnika Łódzka, Łódź 2010.

ministerialnych, finansowane z funduszy unijnych i międzynarodowych. Jak wynika z powyższego zestawienia, widocznych jest wiele inicjatyw świadczących o szeroko pojętej przedsiębiorczości tej uczelni i obecności postaw sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości akademickiej.

3. Wsparcie dla mikrofirm studenckich oferowane przez Politechnikę Łódzką

Studenci Politechniki Łódzkiej decydujący się na założenie i prowadzenie własnej działalności gospodarczej – w większości przypadków początkami takiej działalności są raczej mikrofirmy, a nie przedsiębiorstwa małe czy średnie – mogą liczyć na pomoc swojej uczelni. Do instrumentów i mechanizmów wsparcia mikrofirm studenckich można więc zaliczyć zarówno te działania i inicjatywy, gwarantujące wsparcie bezpośrednie, jak i pośrednie. Do pierwszej grupy należą dostęp do wiedzy z zakresu prowadzenia działalności, dostęp do profesjonalnego doradztwa, dostęp do źródeł finansowania i innych zasobów koniecznych przedsiębiorstwu. Niemniej jednak nie należy lekceważyć wsparcia pośredniego, które choć nie przyczynia się bezpośrednio do założenia i rozwoju firmy, to ma znaczny wpływ na motywację, wybór ścieżki zawodowej, pozytywne postrzeganie samozatrudnienia, kształcenie umiejętności, kompetencji i postaw. Przykładem może tu być promowanie samozatrudnienia, konkursy o tematyce nawiązującej do przedsiębiorczości, dostęp do przedsiębiorców mogących stać się wzorcem zachowań i postaw itp.

Dydaktyczna działalność Politechniki Łódzkiej zawiera elementy istotne dla młodego przedsiębiorcy. Wiele aspektów kształcenia wpływa zarówno na postawy wobec przedsiębiorczości, jak i kompetencje związane z prowadzeniem własnej działalności. Wśród nich można wymienić:

1. dostęp do wiedzy – istotnym elementem wspierania mikrofirm studenckich jest umożliwienie zdobycia odpowiedniej wiedzy z zakresu zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej. Dostęp do wiedzy z zakresu powyższych zagadnień możliwy jest zarówno poprzez studia I i II stopnia (np. Zarządzanie, Zarządzanie i Inżynieria Produkcji), jak i studia podyplomowe (np. Zarządzanie Własnym Biznesem czy Strategie Pozyskiwania Lojalnych Klientów). Istnieje również specjalność Zarządzanie Małym i Średnim Biznesem na kierunku I stopnia Zarządzanie oraz Zarządzanie Przedsiębiorstwem czy Business Management na kierunku II stopnia Zarządzanie poświęcone w szczególności zagadnieniu prowadzenia firmy;
2. praktyki zawodowe przewidziane w programie studiów – praktyki (o różnym czasie trwania) umożliwiają uzyskanie doświadczenia zawodowego i zaznajomienie się z funkcjonowaniem przedsiębiorstwa, często właśnie należącego do sektora MŚP. Doświadczenie to może okazać się dla młode-

- go przedsiębiorcy bezcenne i wysoce przydatne w późniejszej działalności własnej;
3. zaangażowanie w program Erasmus umożliwiający dofinansowany wyjazd za granicę na praktyki do przedsiębiorstwa lub uczelni, który od zeszłego roku akademickiego występuje również w pilotażowej formie Erasmus dla Młodych Przedsiębiorców¹¹;
 4. tematyka prac dyplomowych – tematy i problemy podejmowane w pracach dyplomowych umożliwiają studentom zgłębienie zagadnień związanych z zakładaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej i, jak w przypadku praktyk, stanowią źródło zarówno wiedzy, jak i rozwiązań praktycznych;
 5. dostęp do wzorców i kontakt z praktykami – możliwe są one zarówno poprzez zajęcia dydaktyczne prowadzone przez zaproszonych praktyków, gościnne seminaria i panele dyskusyjne, jak i fakt, że część kadry PŁ posiada własne doświadczenia w samozatrudnieniu, umożliwiające dzielenie się doświadczeniami i wpływanie na motywację studentów;
 6. konferencje i dyfuzja wyników badań – należy tu zwrócić uwagę na prezentację wyników badań przeprowadzonych w sektorze MŚP zarówno w ramach konferencji naukowych dla pracowników akademickich (np. Letnia Szkoła Zarządzania 2010), jak i dla studentów (np. III Konferencja Naukowa Forum Młodych Menedżerów), możliwość wymiany doświadczeń, udziału w warsztatach i kontaktu z praktykami.

Istotną rolę we wspieraniu firm studenckich pełni Biuro Karier Politechniki Łódzkiej¹², jego oferta i działalność. Oferta szkoleniowa, związana z wyżej wspomnianym dostępem do wiedzy, obejmuje szeroki wachlarz warsztatów i szkoleń z zakresu kompetencji umiejętności przydatnych osobom samozatrudnionym (np. negocjacje, wystąpienia publiczne, podejmowanie decyzji), dostępny jest też dwudniowe szkolenie Akademia Umiejętności Miękkich. Biuro posiada także informacje o kursach, szkoleniach i studiach podyplomowych oraz innych formach podnoszenia kwalifikacji zawodowych w Polsce i za granicą, których część dotyczy młodych przedsiębiorców i jest im przydatna. Biuro Karier prowadzi bezpłatne doradztwo oraz szkolenia z zakresu założenia, prowadzenia i źródeł finansowania własnej działalności gospodarczej oraz zajmuje się rozpowszechnianiem publikacji *Poradnik przedsiębiorcy* i – poprzez stronę internetową biura – broszury dotyczącej samozatrudnienia. Na miejscu lub do wypożyczenia dostępne są odpowiednie publikacje, dotyczące również własnej działalności gospodarczej. Gdy firma studencka współpracuje z Biurem Karier w roli potencjalnego pracodawcy, możliwe staje się

¹¹ *About Erasmus for Young Entrepreneurs* (<http://www.erasmus-entrepreneurs.eu/page.php?cid=02>), Erasmus for Young Entrepreneurs Support Office 2009.

¹² *Oferta biura* (http://biurokarier.p.lodz.pl/strona,7/oferta_biura.html), Biuro Karier 2010.

pozyskanie studentów zarówno do pracy, jak i na praktyki (bezpłatne wsparcie, promocja i preselekcja), promocja w środowisku akademickim w celu nawiązania współpracy czy udział w Akademickich Targach Pracy.

Kolejną jednostką Politechniki Łódzkiej, kluczową dla rozwoju i wspierania przedsiębiorczości akademickiej i studenckiej, jest Dział Transferu Technologii (DTT), mający za zadanie wspieranie działań PŁ w zakresie transferu i komercjalizacji nowych technologii i innowacyjnych rozwiązań¹³. Do obowiązków i działań DTT, mających wpływ na rozwój firm studenckich, można zaliczyć:

- działania o charakterze szkoleniowo-doradczym dla osób chcących wdrożyć pomysły biznesowe i skomercjalizować technologie (szkolenia, warsztaty, konsultacje);
- program „Kreator innowacyjności – wsparcie innowacyjnej przedsiębiorczości akademickiej” zaplanowany na lata 2010–2013, oferujący szkolenia, promocję dobrych praktyk i specjalistyczne konsultacje;
- zakończony w zeszłym roku projekt „Rozwój instrumentów wspierania przedsiębiorczości akademickiej w Politechnice Łódzkiej, w tym przedsiębiorczości studentów, doktorantów i absolwentów”, dzięki któremu utworzono i umożliwiono dostęp do bazy danych System Transferu Technologii (zawierającej zbiór prac dyplomowych, listę współpracujących przedsiębiorstw, listę innowacyjnych rozwiązań i technologii PŁ oraz spis ekspertów wśród kadry), zwiększono świadomość studentów w zakresie możliwości założenia własnej firmy;
- wsparcie w zakresie ochrony własności intelektualnej i prawnych narzędzi w transferze technologii;
- wydanie dokumentów potwierdzających innowacyjność technologii, np. opinii o innowacyjności;
- wsparcie przy pozyskiwaniu kredytu technologicznego czy bonu na innowacje.

Znaczną rolę w kreowaniu postaw i wpływaniu na motywację studentów do wyboru samozatrudnienia jako ścieżki kariery jest tworzenie w obrębie uczelni ducha przedsiębiorczości. Na to zjawisko składa się kilka czynników: nastawienie i opinie kadry, ogólne zaangażowanie uczelni w działalność przedsiębiorczą i jej wspieranie oraz szeroko pojęta atmosfera. Nie bez znaczenia pozostaje tu więc działalność studenckich kół naukowych (SKN), których obszar zainteresowań związany jest z sektorem MŚP – zaliczyć do nich można SKN LBT – Ludzie, Biznes, Technologie, SKN Zarządzania Produkcją i Konsultingu, SKN Młodych Menedżerów w Unii Europejskiej „Euromanager”, SKN e-Biznesu i Innowacji¹⁴ czy

¹³ Dział Transferu Technologii Politechniki Łódzkiej (http://www.p.lodz.pl/dtt.menu260,o_dziale_transferu_tehnologii_pl_index.htm), Dział Transferu Technologii 2010.

¹⁴ *Studenckie kola naukowe w Politechnice Łódzkiej* (http://www.p.lodz.pl/main.menu58,kola_naukowe_index.htm), Politechnika Łódzka 2010.

też SIFE (*Students In Free Enterprise*¹⁵), które w ubiegłym roku prowadziło kurs przedsiębiorczości dla studentów.

Dużą rolę odgrywają również konkursy umożliwiające zetknięcie się z przedsiębiorczością w formie niezobowiązującej, choć równie skutecznie kształcącej postawy i nastawienia – dobrym przykładem może tu być ogłoszony niedawno, organizowany m.in. przez PŁ, konkurs na najlepszy zielony biznes Energy2B, umożliwiający zwycięzcom realizację swojego pomysłu¹⁶. PŁ skutecznie promuje i zachęca do udziału w innych konkursach, wystawach i wydarzeniach (m.in. w IV Międzynarodowej Warszawskiej Wystawie Innowacji IWIS 2010, III edycji konkursu Krajowi Liderzy Innowacji i Rozwoju 2010, VIII konkursie Europejskie Nadzieje Innowacji, konkursie na Nagrodę Europejskiego Wynalazcy), promując i wspierając dzięki temu przedsiębiorczość studencką.

4. Przyszłość przedsiębiorczości akademickiej

Omówione powyżej działania i inicjatywy stanowią z uwagi na objętość niniejszego opracowania jedynie część oferty Politechniki Łódzkiej. Pomimo imponującego spektrum działań doświadczenia zachodnie¹⁷ pozwalają na wniosek, że możliwy i wskazany jest dalszy rozwój instrumentów wspierania firm studenckich, do których mogą należeć narzędzia finansowania (ze źródeł własnych) pomysłów i inicjatyw studenckich (granty i dofinansowania), szersza oferta edukacyjna (a w szczególności wbudowanie elementów przedsiębiorczości w programy studiów niezwiązanych z zarządzaniem), profesjonalny mentoring i coaching młodych przedsiębiorców, możliwość darmowego korzystania z przestrzeni inkubacyjnej i inne. Niewątpliwie możliwe jest uzupełnienie obecnej oferty o powyższe elementy z korzyścią dla studentów i całej uczelni, jednak wymaga to dalszego rozwoju świadomości, akceptacji i wsparcia przedsiębiorczości akademickiej w całej Polsce.

Podsumowanie

Rozwój przedsiębiorczości akademickiej jest i niewątpliwie pozostanie jednym z istotnych sposobów wspierania rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Model rozwoju przedsiębiorczości akademickiej, w tym i przedsiębiorczości studenckiej, jest niestety w Polsce w początkowym stadium kształtowania się.

¹⁵ O SIFE (<http://www.sife.p.lodz.pl>), SIFE TUL Politechnika Łódzka 2009.

¹⁶ O Energy2B (http://lodz.energy2b.eu/o_nas), Energy2B 2010.

¹⁷ M. Kurowska, *Wspieranie przedsiębiorczości studenckiej na podstawie studium przypadku Uniwersytetu w Coventry*, w: *Wyzwania i perspektywy zarządzania w małych i średnich przedsiębiorstwach*, red. M. Matejun, C. H. Beck, Warszawa 2010.

Mimo bogactwa wzorców i przykładów dobrych praktyk nadal widoczne są bariery i potencjalne problemy związane z tym obszarem. Niemniej jednak wiele uczelni, w tym Politechnika Łódzka, podejmuje działania mające na celu zachęcenie środowiska akademickiego do zaangażowania w działalność gospodarczą, a co za tym idzie – tworzy i rozwija mechanizmy wspierania firm studenckich. Najbliższe lata powinny przynieść dalszy rozwój wyżej wspomnianych modeli i mechanizmów i dalsze transformacje uczelni wyższych mające na celu zbliżenie się do modelu uczelni przedsiębiorczej, uniwersytetu trzeciej generacji.

SUPPORT MECHANISMS FOR STUDENT MICROFIMS – CASE OF TECHNICAL UNIVERSITY OF LODZ

Summary

Academic entrepreneurship, understood as creation of the environment supporting exploitation of knowledge and stimulation of entrepreneurial behaviour among all the members of academic community within the educational institution, remains one of crucial methods for supporting start-up and growth of SMEs. As a relatively young area of knowledge in case of Polish universities, academic entrepreneurship – as well as student entrepreneurship included in this term, is facing dynamic development and changes. This paper aims to analyse existing direct and indirect support mechanisms available for student microfirms at the Technical University of Lodz. The Author also intends to identify any gaps in the provision of support and suggest areas of development, which would allow the offer to become more comprehensive.

Translated by Magdalena Kurowska